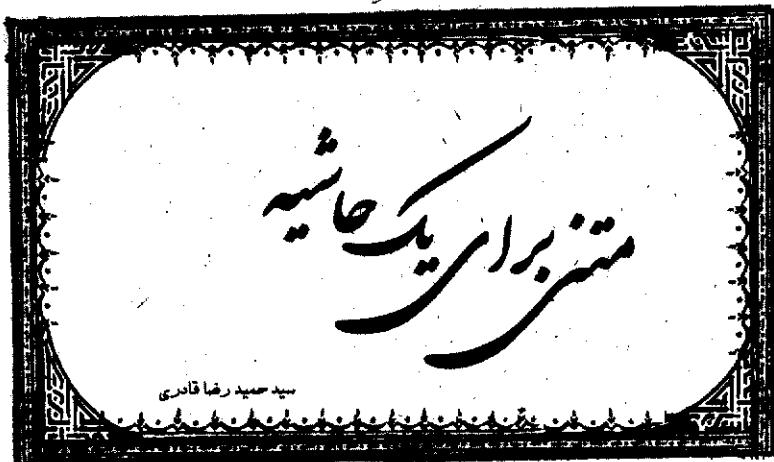

PERSEPOLIS

نمایش فیلم انیمیشن پرسپولیس، همچنان که انتظار می‌رفت جنجال‌هایی با خود به همراه داشت. با این تفاوت که در مقایسه با جنجال‌های پس از نمایش فیلم ۳۰۰ این‌بار، بیشتر کسانی که به نمایش این فیلم معتبرض بودند را در دسته ایرانیان معتقد به نظام سیاسی، اخلاقی و فرهنگی قلی می‌توان قلمداد نمود در حالی که در میان معتبرضان به نمایش فیلم ۳۰۰ می‌توانستیم از همه اشار فکری، کسانی را بیاییم. این تفاوت را می‌توان به محتوای مورد متسخر دو فیلم مربوط دانست که در یکی تاریخچه باستانی غیرقابل انکار یک تمدن که وجه اشتراک همگی ایرانیان است مورد خمله قرار گرفته بود ولی در این یکی - پرسپولیس - نوک تیز حملات به سوی نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران هدف گیری شده است که بی‌تردید در دنیا دارای دشمنان و متنقدان بی‌شماری است. شاهدی بر این ادعا را می‌توان در تفاسیری جستجو نمود که تحلیل‌گران فیلم در بسیاری از روزنامه‌ها یا پایگاه‌های اینترنتی بر این فیلم نگاشته‌اند که در بسیاری از آن‌ها این اثر کاملاً تفسیری امروزین شده و در نوشته‌های خود اثر پرسپولیس را به جنگ مرjan سازیابی با بنیادگرایی با اصول گزاری تعبیر نموده‌اند.^۱

گرچه سکوت خبری ملموس رسانه‌های هنری، سیاسی و فرهنگی ایران در برابر نمایش این فیلم از جشنواره کن تاکنون - در مقایسه با هیاهوهای معتبرضانه به فیلم ۳۰۰ - را می‌توان بر این معنا حمل نمود که محتوای این فیلم آن‌چنان ملتبه بوده است که یاران مطبوعاتی، در خود یارای نزدیک شلن به آن را نمی‌دیده‌اند و راه چاره را در پرهیز از مطرح ساختن یا نقده این اثر یافته‌اند ولی این چنین عاقیب طلبی‌ای با اصول حرتفه‌ای و اخلاقی روزنامه‌نگاری در تضاد است و بالته این گمانه را می‌توان تا آن جا تیز پیش برد که شاید انتقادهای مطرح شده در این فیلم به

۱. برای معرفه در سینماه فیلم این گونه آنده است: پرسپولیس: مشتر بر از مریک خانیه جوان در ایران در طول ازکتاب اسلامی است. ما از پیشنهاد خوشی به ساله ۱۴۰۰ می‌دانیم که این‌ها مردم با برخور رسانی اصول گرایان و شکران اورون به این دنیا و زبانه رسول هرمان نظر نداشتم بلکه می‌خواستم او هم‌شناخته و هم‌رسان از اسلامیان و مخلوقات عرضه انجام اعیانی داشت. و درینجا را انتکار می‌نمایم.

این نظر در بحث‌های این‌نویسنده در گذشته به نشان داده شده است: (www.sonypictures.com/classics/persopolis)

مناقب رخی خوش آمدہ باشد که این گونه راه بر سکوت بسته‌اند...
با این همه در تحلیل این اثر به جز پرداختن به وجود هنری کار، در تحلیل محتوا نباید از دو
نکته غافل شد:

۱. شخصیت سازنده اثر؛ چرا که فیلم پرسپولیس به معنای واقعی کلمه یک زندگی‌نامه
تصویری است. پس نمی‌توان در تحلیل محتوای آن از پرداختن به شخصیت مرجان ساترایی
خودداری نمود.

۲. شرایط اجتماعی و سیاسی فلی ایران و جهان:
در این فرصت اندک به تحلیل محتوای این فیلم بر اساس این دو معیار میهم می‌پردازیم.

از نگاه مولف

تا پیش از رونمایی پرسپولیس، کمتر کسی اطلاعات آن چنانی درباره کارگران این فیلم داشته
است و این در حالی است که وی به مدد کتب مصوری که به چاپ رسانده بود در کشور فرانسه
شناخته شده بود.

درباره زندگی‌نامه وی اطلاعاتی که وجود دارد، نشان می‌دهد مرجان ساترایی متولد
سال ۱۳۴۸ هجری شمسی - ۲۲ نوامبر ۱۹۶۹ میلادی - در شهر رشت است. جالب آن که ریشه
بسیاری از تعلقات وی را باید در همان خانواده‌اش جستجو نمود:

من از یک خانواده طبقه متوسط می‌آمدم، یک خانواده پولنار، نه خیلی پولنار. والدینم
آدمهای نازی هستند و تنها یک پسره دارند. حتی اگر خیلی نعمات با کارهای من
موفق نیومند، ولی به من اجازه نمی‌دادند که هر کاری که می‌خواهم انجام دهم
آنها هرگز من را مانند یک دختر [در شرایط ایران با محدودیتها] بار نیاورندند... پسر
پدر بزرگ، من یک قاجار بود... [در آن زمان] تنها کسانی که بول کلفی برازی
فرستادن بچه‌ها نیشان به خارج از کشور داشتند خانواده‌هایی صحیری بودند. این بچه‌ها
در ابتدای قرن به اروپا رفتند آن‌جا اینتوژری غالب کمیسیون، سوسیالیسم و
مارکسیسم بوسیلهٔ پارادوکسیس بود که وجود داشت... پدر بزرگ من از چنین
خانواده‌ای و در چنین شرایطی کمونیست نداشت.

وی تا زمان انقلاب، در مدرسه فرانسه زبان و مختارنامه را کرد و رازی درس خواند. نه ساله بود که
انقلاب پیروز شد. سال‌هایی از جنگ ایران و عراق را در تهران به سر برد و بیس اوآخر سال
۱۹۸۴ به وین رفت و در دیپرستان فرانسه زبان شهر وین تحصیل کرد. او دوران بلوغ خویش را
در ایران سپری کرد و سپس در هیچ‌ده سالگی به ایران بازگشت.

وی در فاصله سال‌های ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۳ در دانشکده هنرهای زیبایی دانشگاه آزاد تهران در رشته

ارتباطات تصویری درس خواند و از سال ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۴ به نوبت و یا همزمان، به عنوان تصویرگر مجله‌ها، مدرس زبان‌های فرانسه و انگلیسی، مدرس نقاشی، گرافیست و... مشغول به کار بود. در سال ۱۹۹۳ راهی فرانسه شد و تا سال ۱۹۹۷ در استرسبورگ فرانسه در رشته تصویرگری آموزش دید. او از سال ۱۹۹۷ در پاریس زندگی می‌کند و حرفه‌نش نقاشی و تالیف کتاب‌های کودکان است. و با مجلات و روزنامه‌های متعددی همکاری دارد. ساترایی پس از نقل مکان به پاریس به آنلاین دیوز پیوست که مامن بسیاری از نویسندهای مشهور کتاب‌های مصور که به موج نو تعلق دارند، می‌باشد. وی پیش از کتاب پرسپولیس دو کتاب کودکان با نام هیولاها ماه را در دوست نلارند و از زیر را در فرانسه به چاپ رسانیده بود از دیگر کتاب‌هایی مرجان ساترایی می‌توان به کتابی با نام قلاب‌دیوزی‌ها یا گلدوزی‌ها اشاره کرد که نویسنده به موضوعاتی که در ایران تابو هستند، پرداخته است. در این کتاب سه نسل از زنان ایرانی در یک مهمانی به سخن ایند و از خصوصی‌ترین مشکلات زنان ایرانی حرف می‌زنند. او جراحی مجموعه کتاب پرسپولیس را به تشویق دیوید بی (Dvid. B) شروع کرد و چاپ و انتشار این کتاب بود که برای وی شهرت به همراه آورد.

فیلم پرسپولیس از ترکیب کتاب‌های چهارگانه ساترالی به همین نام و با هزینه اندک ۸ میلیون دلار ساخته شده است. تولید این محصول ۳ سال به طول انجامید اینیشن پرسپولیس، برای نخستین بار در ماه می سال ۲۰۰۷ در جشنواره فیلم گن به نمایش درآمد و به همراه فیلم Still اثر کارلوس ریگاس، مشترکاً برنده جایزه ویژه هیئت داوران شد. هم‌چنین در سایت شرکت سونی پیکچرز، پخش کننده فیلم، عنوانی برگزیده دیگری نیز برای

Official Selection 2007 Toronto International Film Festival

Official Selection 2007 Telluride Film Festival

Official Closing Night Selection 2007 New York Film Festival

پرسپولیس در ۱۰ نویembre سال ۲۰۰۸ تا مزد اسکار برای بهترین شخصیت آنیمیشن (Best Animated Feature) گردید.

درباره شخصیت وی می‌توان بر اساس نقل قول هایی که از او در جاهای گوناگون آمده است،
و همین نتیجه رسید که او به مانند بسیاری از مارکسیست‌های تندرو که اکنون در جای جای عالم
بر اساس آرمان‌های فکری خود به مخالفت با نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران مشغولند،
رای هیچ چیز و هیچ کس تقدیس قائل نیست. همان طور که وی یکبار به صراحت بیان کرده
است، زندگی برای کسی چون مرجان ساترایی، مجموعه‌ای از لذت‌های منوعه است که وی
وست دارد به آن‌ها دست میدارد.^۲

جالب آن که وی بر خلاف بسیاری از مخالفین نظام جمهوری اسلامی ایران که به نقد سیاست‌های داخلی و خارجی ایران می‌پردازند، در اثر پرسوپولیس به درستنمایی برش و جوهر زندگی ایرانی که تابع عقاید حقه اسلامی است، می‌پردازد آن هم وجوهی از زندگی ایرانی که می‌داند تعیش آن‌ها در غرب، می‌تواند باعث برانگیختن احساسات تماشاگر غربی و همدلی او با شخصیت‌های داستانش شود.^۷ به همین دلیل وی در سراسر اثرش بیشترین انتقاد را از این ناحیه متوجه نظام جمهوری اسلامی ایران می‌کند که چرا مردم - البته مردمی که مرجان ساترایی مدعی نمایندگی آن‌هاست - نمی‌توانند آشکارا مشروب بنوشند با همیدیگر برقصد و دیگر لذت‌های نامشروع را ببرند. در نتیجه اثرش بیش از آن که به نقد ساختارهای سیاسی ایران مشغول باشد، به معنای واقعی کلمه در حال دست‌وپا زدن برای تبلیغ لذت‌نامی است که غربی‌ها آن‌ها را حق مسلم هر انسان می‌دانند ولی در ایران، مردم به دلیل ملاحظات دینی و عرفی با آن‌ها مخالف هستند. پس از این منظر، مرجان ساترایی تنها به این دلیل که چرا نمی‌تواند آزادانه در ایران - که اکثریت مردم آن را مسلمانان شیعه اثنی عشری تشکیل می‌دهند - مشروب بخورد، برقصد و بی‌حجاب راه بروند به ساخت اثرب پرداخته است که نسبت به سلف دروغ پردازانه‌اش بدون دخترم هرگز، تنها یک تفاوت دارد:

آن یکی فیلم‌سینمایی با شخصیت‌هایی جاندار بود و این یکی اینیمشنی با شخصیت‌هایی بی‌جان!

در نهایت چهره‌ای که وی از تمایلات زنان ایرانی به بیننده غربی ارائه می‌دهد، چهره زنانی است که با حکومت ایران برای رسیدن به شراب، سکن، رقص و داشتن روابط آزاد می‌جنگند.

چهره‌های دم دست، به دور از واقعیت اکثیر مطلق جامعه و بسیار ذلیلانه^۱ در تحلیل نهایی اثر، نباید از یک نکته مهم غفلت نمود و آن این که مرجان ساتراین و افرادی مانند او دقیقاً نسلی هستند که برخی از تزدیکاًشان را به دلیل مخالفت با امواج توقی انتقلاب اسلامی ایران از دست داده‌اند.^۲ پس بدیهی است که در هنگامه توائمه شدن در هر عرصه‌ای، تلاش کنند انتقام شخص خود را از نظام حکومتی و عقیدتی ایران بستانند و این امر آثار آن‌ها را از دایرة عدالت و بی‌طرفی در نقد شرایط اجتماعی یک کشور خارج می‌کند؛ مگر آن که خلافش ثابت شود.

در هیان شرایط

گرچه نمی‌توان یکسره آثاری چون پرسپولیس را فاقد هرگونه مولفه هنری قلمداد نموده با این‌همه، نباید از این نکته غفلت کرد که افرادی چون مرجان ساتراین آگاهانه یا ناگاهانه در مسیری قدم گذاشده‌اند که در نهایت به تامین خواسته‌های آثاری ختم خواهد شد که او و هم‌سیلکاًش در مقام سخن، سر معارضه با ایشان دارند کسانی که امثال مرجان های ساتراین به ایشان لقب امپراطوریم می‌دهند.

از سوی هنوز هستند منتقدینی که می‌پنداشند نباید در مقام نقد این گونه آثار به پنداش وجود توطئه‌ای سازمان یافته برای تخریب ایران و ارزش‌های آن فروغ‌لطید ولی آیا می‌توان ساخته شدن آثاری چون ۳۰۰٪ پرسپولیس را یکسره تصادفی تصور نمود؟ در حقیقت هم‌چنان که می‌توان ساخته شدن آن‌ها را ناشی از ذاته هنری یا زمان‌شناسی سازندگانشان قلمداد کرد به همان اندازه هم می‌توان از هدایت پنهان ایشان به سمت چنین موضوعاتی یاد کرد. به راستی

۱. ذلیلانه از این سمعت که تماشگران فربی این نوع لذت‌ها و آزادی‌ها را بر اساس تفکر فربی، حل ایله یک نز من‌شده در تئاتر هنری که با چنین اتفاقی (و باید) می‌شود، گلن‌من که با کشوری خوب‌بهاده در راهی کشورهای جنوب پرسیان با افغانستان و پروس است که زن‌گذین خود را در انجام طاری ۲. همچنان که در فیلم به صراحت آنده است وی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، معمولاً خود را در جریان پاکستانی نیروهای ملکیست با طرفداران جزو بوده از نتیجه آن است.

حضور کاتلین کندی، ذر مقام تهیه‌کننده این اثر چه معنایی دارد؟ جز این که ایشان فیلم و محتوای آن را در راستای ارزش‌های خوبیش یافته‌اند؟ همچنین همزمانی نمایش این فیلم با حملات متعدد رسانه‌های تصویری و مکتوب غربی در دو سال اخیر به اسلام را باید جگوه ارزیابی نمود؟ این روزها اخباری که درباره ساخته شدن یک فیلم ضد اسلامی توسط نماینده نژادپرست مجلس هلن، گیریت واپیلزر به گوش من رسید اوج گستاخی غرب را نشان می‌دهد. به این‌ها باید فهرستی از تلاش‌های کاریکاتوریست‌های دانمارکی برای تخریب وجهه پیامبر اعظم را نیز اضافه نمود.^{۱۰}

در شرایطی که این روزها افزایش تمایلات مارکسیستی در میان جمعی از فلان دانشجویی ناآگاه در برخی تشكل‌های دانشگاهی کشور احساس می‌شود و حتی در پارهای زمان‌ها به درگیری و بیرون‌خود نیز انجامیده است، ساخت چنین اینیمیشن با همان ایده‌ها نمی‌تواند صدد رضایت‌آوری محسوب شود. گو این که اگر شاخت آن را - بر اساس ادعای عوامل سازنده اینیمیشن پرسپولیس - به دور از هیاهوهای سیاسی نیز بدانیم، با هجمة رسانه‌ای پس از تماش جهانی آن برای برگزیدن این اینیمیشن ساده کم جذابیت به عنوان اثری هنری و برگزیده جشنواره‌هایی چون کن چه می‌کنیم؟

یا توجه به محتوای این آنیمیشن، بیان دو نکته ضروری است:

۱. سیاهوسفید بودن اینمیشن و تا اندازه‌هایی - در مقایسه با آثار هالیوودی و زبانی - فقد جنایت بصری و داستانی بودن آن، می‌تواند این گمانه را تقویت کند که اصولاً جشنواره‌های هنری دنیا برای گزینش آثار برتر خود تابع معیارهای غیرهنری هستند. اگر تجوہیم آن معیارها را سیاسی نام نهیم بی‌شک هنری نیز تجوه‌های بود. هیل مفترض شهروندان عادی و یا اهل هنر غربی به دیدن شرایط عجیب و غریب زندگی مردمان جهان سوم، یکی از مهمترین این معیارهای است که هم می‌تواند شهرورند غربی را به پیشست بودن دنیاگی که در آن زندگی می‌کند امیدوار سازد و هم این که او را به درستی ایدئولوژی حاکم بر روابط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع غربی رهمنمون سازد؛ چراکه آثاری چون پرسپولیس در نهایت پیام‌آور این نکته هستند که بدینختی مردم ایران! ناشی از ایدئولوژی اسلام سیاسی است.^{۱۱} کافی است این آموزه را در کتاب فعالیت‌های خرابکارانه گروهک‌های تروریستی مجھول‌المکان و مجھول‌الهویه‌ای چون القاعده فرار دهید تا به یک نتیجه نهایی دست پیدا کنید.

به راستی اگر ما به عنوان یک شهروند غربی در برابر چنین تجاههایی قرار می‌گرفتیم آیا چاره‌ای جز پذیرفتن نتیجه نهایی - که همان محاکومیت اسلام و ایران است - داشتیم؟ در حقیقت این آثار در بیننده غربی همان حسی را ایجاد می‌کنند که شهروند ایرانی وقتی مستندی درباره فرقه‌های خنده دار موش پرسنی و یا آئین‌های می‌باشد و اساس کشورهایی چون هندوستان

می بیند به آن دست پیدا می کند؛ و آن حس چیزی نیست مگر برانگیخته شدن احساس ترحم
نسبت به ادمهای عکب مانده یا ناآگاه در دنیاپی مدرن؛

۲. این روزها/یراثت از دو ریشه حاصل می شود
نخست ریشه و اصالت باستانی ماست که در آداب و رسومی چون نوروز، شب یلدا آثار
باستانی ای چون تخت جمشید، نصف جهان، بیستون یا مقابر ادبی ای چون فردوسی، مولوی،
خیام، حافظ و... معنا می باید. ریشه هایی که متساقانه از سوی دوست و دشمن مورد بی مهری قرار
گرفته اند چه آن ها که این روزها در صدد تصرف چهره های مانذگار و مقابر تاریخی ما هستند و
چه دوستان متخصص منهی ای که بی توجه به سرانجام دیدگاه هایشان و با کوپیدن بر طبل نگرش
دینی، راه تخریب اصالت های ایرانی را دربی گرفته اند.

دوم ریشه و اصالت اعتقادی ماست که در اسلام و خاصه فرهنگ شیعی ما متجلی است.
همچنان که با نام پرسپولیس، ایران به ذهن ها خطور می کند با شنیدن نام شیعه، انقلاب اسلامی،
ولایت فقیه، عاشورا، انتقام، جهاد و فلسطین نام ایرانی شیعی به ذهن ها متبدل می شود.

پس شگفت انگیز نخواهد بود که در پیوندی شوم، غرب به سرکردگی متفکرین و توریسین های
اوأنجليست و صهيونیست به همراه گروه های بی مایه تکفیری به ظاهر مسلمان، این ریشه را
هدف گرفته باشند و با طرح مسائل بی ریشه ای چون خطر احیای اسراطوری صفوی و هلاک
شیعی بخواهند دنیا را در برابر باورهای فرهنگی شیعه تجهیز کنند.

به در روی سال ۱۳۸۵ در شرایطی پایان یافت که اینیشن سراسر تحریف ۳۰۰ توانته بود
ریشه ازیانی ما را هدف بگیرد و حال سال ۱۳۸۶ به پایان رسید در حالی که اینیشن پرسپولیس
آگاهانه یا ناآگاهانه به ملبادی جهت تخریب وجهه اسلام سیاسی و شیعی تبدیل شده است؛
آن هم در شرایطی که سازنده اینیشن پرسپولیس، یک ایرانی است، سال ها در ایران زندگی و
تحصیل کرده است و در مقام گفتار، تعیارات مارکیستی و مواضع ضد آمریکایی دارد. تعیلاتی
که برای شهروند متفکر و روشن فکر غربی که از حضور آمریکا در همه شئون زندگی خود خسته
شده سپیار دارای اهمیت است، به گونه ای که فردی چون مرjan ساترایی را بی آن که در قواره های

یک متفکر یا اندیشمند مبارز و بیش رو باشد در مقام یک مصلح اجتماعی نشانیده‌اند. و بی‌شک در آینده برای ساخته‌های بعدی او هزینه خواهد کرد گرچه به نظر می‌رسد بی‌مایه بودن باورهای این زن در همین اثرش که خلاصه چهار کتاب به ظاهر پر فروشن بوده است، همه توان او را به تصویر کشیده و بعد است در دیگر ساخته‌هایش جز تکرار همین نتیجه‌گیری‌های ناپسامان و اشتباه چیزی برای عرضه کردن داشته باشد.

حاصل آن که به نظر می‌رسد در سال جدید نیز باید به انتظار هجمه‌ای دیگر نشست. بهتر است این جمله را این‌گونه اصلاح کنیم که چرا باید به انتظار نشست؟ به راستی ساختن انیمیشنی در قواره‌های پرسپولیس برای ما ناممکن است؟

با افتخار پاسخ این پرسش چه اندازه زمان می‌برد

• • •